

Nälsnäckan (t v) och lamellsnäckan lever båda på förna och finns i ravinen vid Forsakar. Båda är här förstörade tio gånger.

Fri utveckling av naturen gynnar fauna och flora

I naturreservatet Forsakar skall naturen få utvecklas fritt. Det innebär att inga träd kommer att avverkas och att träd som blåser omkull får ligga kvar. Om något träd råkar falla över stigarna till fallen flyttas det dock åt sidan för att underlätta för besökare. Många människor är idag ovana vid att det kan se ut så i naturen och tycker att det är fult och skräpigt. Men det är i själva verket en förutsättning för att bevara den biologiska mångfalden.

Under en alltför lång period har skogarna utarmats genom att gamla och döda träd forslats bort. Eftersom många organismer behöver död och förmultnad ved för

att överleva har det rationella, moderna skogsbruket lett till att många arter trängts undan eller rentav utrotats. I ett naturreservat borde det vara självklart att människan inte får försämrade miljön för de arter som naturligt och ursprungligt hör hemma där. Åtminstone inom naturreservaten borde varje art betraktas som ovärderlig.

Lämna inga spår efter dig

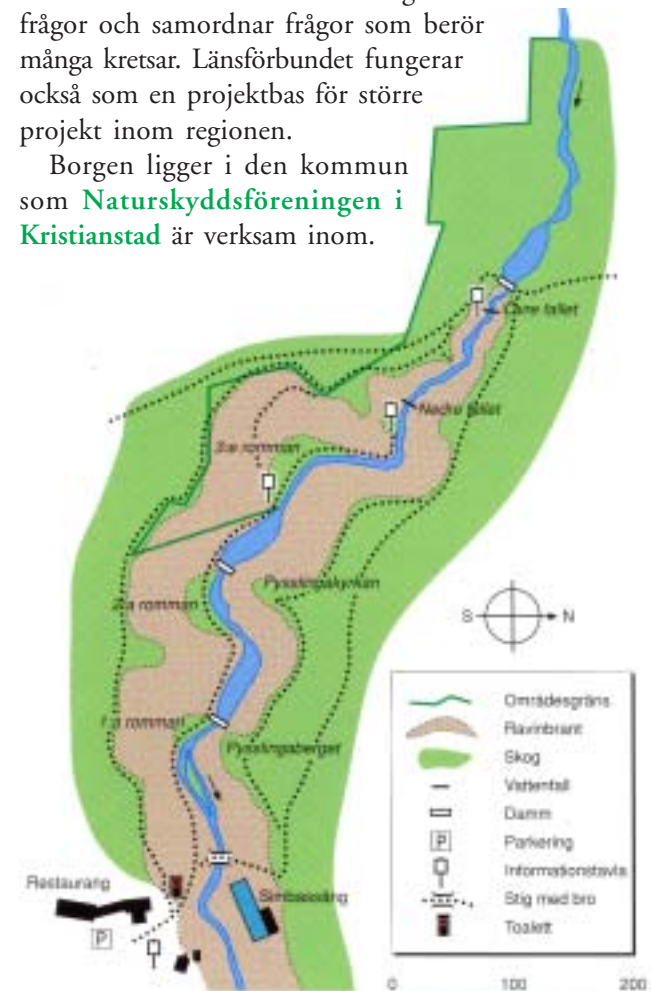
Forsakarsravinen besöks årligen av ett mycket stort antal människor. Det är viktigt att var och en tar naturvårdsansvar för sitt besök. Det innebär att man följer de markerade stigarna, att man inte ristar i trädens bark, att man inte slänger skräp och att man är lågmäld. Välkommen!

Naturskyddsföreningen i Skåne...

är en ideell förening som bildades 1910 och är sedan 1978 länsförbund inom Svenska Naturskyddsföreningen. Förbundet har lokala kretsar, som arrangerar utflykter och föredrag.

Länsförbundet ansvarar för regionala frågor och samordnar frågor som berör många kretsar. Länsförbundet fungerar också som en projektbas för större projekt inom regionen.

Borgen ligger i den kommun som Naturskyddsföreningen i Kristianstad är verksam inom.

Vägbeskrivning

Forsakar ligger 2 km sydväst om Degeberga söder om Kristianstad. Kör mot Vollsjö från väg 19 i Degeberga. P-platsen är synlig från vägen.

Forsakar

Forsakar

År 1916 fick vår förening i gåva av Andelsföreningen Eget Hem inom Kristianstads län södra delen av Forsakarsravinen, från 200 meter väster om det övre fallet till 150 meter öster om det nedre fallet. Forsakarsravinen är naturreservat sedan 1929.

Forsakarbäcken är resterna av en strid isälv

Efter någon av de senaste fyra istider, som Skåne berörts av, rann en strid älv av smältvatten från landisens kant nedför Linderödsåsens östra sluttning ut mot Hanöbukten. Älven mejslade ut den ravin som Forsakarsbäcken idag rinner i. På vissa ställen bröt älven sig igenom tvärgående bergryggar, t ex vid Pysslingakyrkan och Pysslingaberget. På andra ställen hann älven inte nöta sig igenom bergryggarna utan de finns kvar än idag och det är vattnet kommer fram till dem som det bildas vattenfall.

Rallare byggde vägen upp till fallet

När Linné besökte Forsakar 1749 fanns det ingen väg upp till fallen. Ravinen ansågs både då och långt senare vara ett verk av jättar och hemvist både för pysslingar, näcken och skogssnuvan. När järnvägen mellan

En strid isälv banade väg för dagens lilla Forsakarbäck. Fallen består av ett enkelt övre fall och ett nedre dubbelt med en sammanlagd fallhöjd på 18 meter.

Tre dammar har byggts i ravinen. Där ses ofta strömstare, forsärla och gärdssmyg (bild nästa sida).

Degeberga och Kristianstad byggdes 1881 och några rallare anlade vägen genom ravinen försvann efterhand sagorna och myterna.

I anslutning till fallen har det under skilda tider byggts tre dammar, alla tillkomna för att utnyttja vattenkraften. Den översta byggdes redan 1882 och med dess hjälp och en sprängd ränna till ett vattenhjul drevs både kvarn, sågverk och mejeri.

Dansbanor för nöjes skull

I början av 1880-talet byggdes en dansbana där ravinen första gången utvidgar sig, den s k 3:e romman och strax efter sekelskiftet ytterligare en i den 1:a romman. Forsakar blev därmed ett mycket omtyckt nöjesställe som lockade folk från hela Skåne. Under helgerna gick extratåg med danslystna hit. Ställets popularitet bidrog till att rädda vattenfallen från utbyggnad. Vid den översta dansbanan fanns en springbrunn. Muren till den finns fortfarande kvar, men kan vara svår att finna.

Ravinens sluttningar är klädda med bokskog, men södra sidan är inte den norra lik. På den skuggiga i sluttningen finns flera framspringande källor. Här dominerar gulplister, ormbunkar och mossor, särskilt skuggstjärnrossa *Mnium hornum*. Marken på den näringsfattiga norrsidan

Vid högt vattenstånd strömmar vattnet över dämnet till den mellersta dammen.

är nästan vegetationslös. Den täcks av bokarnas bruna fjolårslöv. I ravinens botten växer rikligt med sippor och gullpudra på våren och i bäcken är en del stenar blodfärgade av rödalgen *Hildenbrandtia rivularis*.

Gammal förna ger många småkryp livsrum

Insekter och andra småkryp är för sin överlevnad mer beroende än andra djurgrupper av hur ett område används under mycket lång tid, eftersom de inte så lätt kan förflytta sig till nya platser. De äldsta träden i ravinen är inte stort mer än 100 år och därför finns det inga

särskilt exklusiva vedlevande arter i Forsakar. Men bland de smådjur som är knutna till marken och förnan finns en hel rad intressanta arter. Våren 1942 hittade zoologi-professorn Per Brinck flera bokskogslöpare *Carabus intricatus*, under barken på en omkullfallen ekstock. Det var första gången denna stora jordlöpare påträffades i landet sedan Linne 1761 skrev att den fanns "in Suecia et Germania". För att förhindra att insektsamlare snabbt skulle utrota arten fridlystes den samma år. Senare har den också påträffats vid Stenshuvud.

Förutom bokskogslöparen finns det ytterligare några mycket exklusiva insektsarter i Forsakarsravinen. Kortvingen *Medan brunneus* och asbaggen *Choleva spadicea* lever här och i ett fåtal andra skånska raviner. Svampflugan *Agathomyia wankowiczi* är funnen på ett dussin skånska platser däribland Forsakar. Den lever på platticka *Ganoderma applanatus*, där den bildar galler, ett för en fluga mycket märkligt levnadssätt.

Många snäckor är också beroende av gammal förna och har därför svårt att överleva i de oftast "välstädade" skånska lövskogarna. En sådan art är lamellsnäckan *Spermodea lamellata*, som ser ut som ett runt frö. Den har minskat på många andra platser, men är vanlig i Forsakar. Många andra förnalevande snäckarter lever också i ravinen, däribland den exklusiva nålsnäckan *Acicula polita*.

Bokskogslöparen är ett rovdjur som lever av larver och snäckor. Den övervintrar under mossor och bark på stubbar och kullfallna träd.

